

Kompositsioon

Õpiühiku tutvustus

Õpiühikus uurisid 5. klassi õpilased sõna kompositsioon muusika, kunsti ja tantsu kaudu, luues Arvo Pärdi „Peegel peeglis“ põhjal helimaali ja liikumisetüüdi ning joonistades pildi kameeleonist. Õpilased kogesid, et nendes loovainetes saab eri osadest luua ühtse terviku ning uurisid, millest see tervik koosneb. Õpiühikus uuriti, kuidas heli, värv ja liikumine võivad koos väljendada sama meeleolu.

Töövahendid

- Töövahendid: "Muusikamaa lood. V klassi muusikaõpik" autor Maia Muldma , Kadi Härma lk 84 - 99 peatükk "Millest koosneb muusika?"
- Arvo Pärdi muusikapala "Peegel peeglis" ([Peegel peeglis](#))
- Rütmipillid (näiteks triangel, kõlapulgad, maraka, cabasa jne)
- Õlipastellid, paber, akvarellid, pintslid

Õpiühiku planeerimisteed

Alustasin mõtete vahetamisest kunstiõpetajaga, mida tema planeerib antud klassiga teha, jagasin enda mõtteid, mis mul muusikatunnis plaanis on ja seejärel arutlesime ühiselt, mis oleks see ühisosa. Seejärel uurisin loovainete mudeli elemente ja vaatasin, milliste osade ja sõnadega meie teemad haakuvad. Teema valimine ja lõimimine oli keeruline, sest ma ei olnud lõpuni päris kindel, et tegutsen õigesti ja teen õiget asja. Kahjuks ei õnnestunud ka lapsi ise loovalt lahendusi pakkuma suunata, et mis oleks need tegevused nende arvates olnud, mis oleks siia projekti sobinud. Kogu protsessi vältel küsisin õpilastelt tagasisidet, et mõista, kuidas teema ja projekt nendeni jõuab. Kõiki tegevusi tegid lapsed meeleldi kaasa, kuid arvan, et kogu lõimingu mõte nendeni ei jõudnud ehk muusika ja kunsti seos jäi nende jaoks vähe mõistetavaks.

Osalenud õpetajad ja klass

Muusikaõpetaja Liisi Pikpoom ja kunstiõpetaja Ave Härmsalu ning 5. a klass

Õppeainete lõiming

Muusikaõpetus, kunstiõpetus ja liikumine

Tegevuse ajaline kestus ja jaotumine kontakttundide vahel

1. kontakttund	2. kontakttund	3. kontakttund
Muusikatund 40. minutit Millest koosneb muusika? meloodia, rütm, helilaad, harmoonia, dünaamika, tempo ja tämber. Tutvumine iga koostisosaga, muusika kuulamine ja arutelu. Seejärel arutelu - mis on kompositsioon ja kuidas muusika moodustab terviku. Näitena laulu analüüsimine.	Kunstitund 40. minutit Missugune roomaja on kameeleon? Mille poolest on erinev? Kamufleer. Kus veel kasutatakse kamufleeri? Esitlus, pildid, info. Mõtle läbi, kuhu paigutad oma pildil kameeleoni. Kameeleoni joonistamine ja värvimine õlipastellidega.	Muusikatund 40. minutit Muusika kuulamine ja analüüs: Peegel peeglis Arvo Pärt. Mis tundeid kuulatud muusika sinus tekitab? Kui peaksid selle põhjal pildi joonistama, siis kuidas seda kujutaksid? Aga nüüd on sul paberi ja pintslite asemel pillid ja joonista helidest maal – rühmatöö. Kuulame üksteise teoseid ja arutleme, kas muusika koostisosade mõistmine aitab neil paremat helimaali luua.
4. kontakttund	5. kontakttund	6. kontakttund
Kunstitund 40. minutit Tausta kujundamine, džungel, vihmamets, suured lehed ja õied. Missugune elukeskkond on džungel, missugune vihmamets.	Muusikatund 40. minutit Tuleta meelde, mis on kompositsioon ja millest koosneb muusika. Kuulame veelkord katkendit Arvo Pärdi muusikast Peegel peeglis. Palun loo rühmatööna lühike tantsukompositsioon – algus, keskosa ja lõpp. veendu, et sinu tants on tervik. Üksteise tantsukompositsioonide vaatamine. Arutelu – mida	Kunstitund 40. minutit Töö jätkamine, tausta kujundamine pastellide ja akvarellidega. Pea silmas kameeleoni kamufleeri, sulandumist ümbrusesse ja seal kasvavasse taimestikku.. Töö lõpetamine. Kameeleoni tausta kujundamine akvarellidega sulatustehnikas. Soovi korral kasuta ka soola.

	tähendab kompositsioon nüüd sinu jaoks? Kuidas seostad seda kunstitunni ja muusikaga?	
--	---	--

Õpistsenaariumi etapid

1. Sissejuhatus (häälestus, kontekst):

Muusika koostisosad – millest muusika koosneb. Kui liidame need koostisosad kokku, saame kompositsiooni ehk ühe terviku. Kompositsioon on oluline ka kunstitunnis pildi joonistamisel või liikumistunnis tantsu loomisel.

2. Uurimis- või loovülesanne (probleemipüstitus):

Kas muusikat ja liikumist saame samamoodi üheks kompositsiooniks kujundada, nagu maali? Kuidas näeks välja see helidena kujutatult või kehaga väljendades?

3. Tegutsemine (õppetegevused, töövormid):

Muusika kuulamine Peegel peeglis Arvo Pärt. Muusikaõpik V. Klassile – millest koosneb muusika. Rühmatöö – helidest maal ja tantsukompositsioon eelnevalt kuulatud muusikale. Kunstitunnis kameeleoni joonistamine – mõtle läbi paigutus, et pildist saaks üks tervik.

4. Loominguline väljund (esitus, jagamine):

Õpilased tegid rühmatööna helidest maali Arvo Pärdi muusikale Peegel peeglis ning samale muusikale ka liikumiskompositsiooni. Arutelu ja õpilaste tagasiside tehtule. Kunstitunnis joonistasid kameeleoni oma elukeskkonnas.

5. Refleksioon ja tähenduse loomine:

Vestlus õpilastega iga tegevuse järel ning lõimingu lõpus kirjalik tagasiside õpilastelt.

Õpetaja refleksioon

Mis toimis hästi?

Sõna kompositsioon kaudu oli õpilastel kergem mõista muusikatunnis õpitavat teemat – millest koosneb muusika. Neile meeldisid nii helidest maali loomine, kameeleoni joonistamine kui ka liikumisülesanne.

Mis oli väljakutsuv?

Väljakutse oli leida ühine loovainete mudeli element ning selle sidumine tunnis õpitavate teemadega. Ajaperiood oli suhteliselt lühike ja seetõttu jäi koostöö kunstiõpetajaga ehk liiga pinnapealseks. Oleks soovinud enne projekti algust õpilastega ise rohkem katsetada ja aru saada, mida tegema pean ning seejärel hakanud koostööd teise õpetajaga tegema. Mida järgmisel korral teisiti teha?

Iga antud tunni järel räägiksin täpselt läbi kunstiõpetajaga, mida tegime, kuhu jõudsim, milline oli õpilaste tagasiside. Samuti kuulaksin iga tunni järel ära kunstiõpetaja kokkuvõtte. Seekord nii tihedat koostööd ei teinud. Samuti sooviks õpilastega jõuda sinnamaani, et nemad ise pakuksid samuti, milliseid tegevusi teeme ja kuidas teemaga tutvume. Õpilaste tagasisidest on näha, et enamik õpilasi mõistis sõna kompositsioon tähendust ja neile meeldisid kõik tehtud tegevused. Siiski arvan, et ainete vaheline seos jäi nende jaoks väheseks.

Kasutatud Loovainete mudeli elemendid:

☐ Kontseptsioon

☐ Narratiiv

✓ Rütm

✓ Kompositsioon

✓ Koostöisus

✓ Refleksioon

☐ Isiklik tähendus

✓ Loov eneseväljendus

☐ Õppija agentus

Töö tulemused (lingid, heli- jm failid, fotod, kokku 5 kuni 10 tk + osalenud õpilaste tagasiside kirjalikul kujul):

- 1) [Helimaal](#) (YouTube)
- 2) [Liikumisülesanne](#) (YouTube)

Kunstitunnis joonistatud kompositsioon kameeleonist džunglis:

Õpilaste tagasiside helimaali loomisele Arvo Pärdi teose „Peegel peeglis“ põhjal.

Õpilaste tagasisidest selgus, et muusika kuulamine aitas enamikul õpilastest luua helimaali meeleolu ja kujundada tervikpilti. Paljud tõid esile, et lugu oli rahulik ja lihtne, mis tegi helimaali loomise mõnusaks ja jõukohaseks. Mitmed mainisid, et hea meeskonnatöö ja sobivad pillid toetasid loovust ning aitasid ideid teostada.

Samas leidis ka õpilasi, kelle jaoks oli tegevus igav või segadust tekitav – nad tundsid, et ei saanud muusikast hästi aru või ei osanud oma osa helimaalil väljendada. Mõned kogesid ka väikseid tehnilisi või meeskonnaga seotud raskusi.

Sõna „kompositsioon“ mõistmine

Enamik 5. klassi õpilasi mõistab sõna „kompositsioon“ kui erinevate osade ühendamist tervikuks. Sageli kirjeldasid nad seda kui midagi, mis koosneb mitmest osast, kombineerib erinevaid elemente või näitab, kuidas asjad sobivad kokku. Mitmed tõid välja, et see on seotud muusika ülesehitusega – „millest muusika koosneb“ või „muusikaline koostöö“.

Mõned õpilased seostasid sõna esialgu humoorikalt „kompostiga“, mis näitab, et sõna kõla tekitas segadust, kuid samas aitas see neil lõpuks siiski mõista, et mõlemal juhul on tegu erinevate osade kokku panemisega. Üksikud õpilased tunnistasid, et ei mäleta täpselt selle tähendust või ei saanud sõnast veel päriselt aru, kuid enamiku vastuste põhjal võib järeldada, et sõna „kompositsioon“ üldine mõte – osadest terviku loomine – jõudis nendeni.

Muusika, kunsti ja tantsu sobivus õpilaste arvates.

Paljud õpilased nägid muusika, kunsti ja tantsu seotust ühise teema – kompositsiooni – kaudu. Paljud tõid välja, et need ained kuulusid kokku loomingu kaudu: kõigis sai midagi luua, katsetada ja teha koos teistega. Mõned kirjutasid, et teema oli sama, mis aitas eri tundides kogetu tervikuks siduda.

Mitmed õpilased märkisid, et muusika ja tants käivad loomulikult kokku, samas kui kunsti roll jäi mõnele veidi segasemaks. Osa õpilasi tõi esile, et lõimimine aitas kogeda rahustavat ja ühist loomeprotsessi, kuid leidis ka neid, kes ei osanud selgitada seost või ei tundnud, et ained päriselt kokku sobisid.

Õpilased tõid välja, et neile meeldis kõigis tegevustes luua – muusikapala loomine ja esitamine, liikumine ning kunstitunnis pildi joonistamine.